

PROTECȚIA DATELOR CU CARACTER PERSONAL VS LIBERTATEA DE EXPRIMARE ȘI INFORMARE

Autor: Tatiana Puiu

Chișinău, 2017

Acest studiu face parte din campania CJJ care-și propune să îmbunătățească legislația cu privire la datele cu caracter personal din perspectiva asigurării libertății de exprimare și a accesului la informație. Campania este implementată cu sprijinul financiar al Agenției Suedeze pentru Dezvoltare și Cooperare Internațională, prin intermediul Ambasadei Suediei la Chișinău

SECȚIUNEA I: Contextul și cadrul legislației europene și naționale privind accesul la informația cu caracter personal.	3
A. Normele legislației europene privind protecția datelor cu caracter personal.	3
B. Accesul la informația cu caracter personal în Republica Moldova.	8
SECȚIUNEA II: Prelucrarea datelor cu caracter personal și libertatea de exprimare și de informare.	17
A. Prelucrarea datelor cu caracter personal în scopuri jurnalistice.	20
B. Informația de interes public vs. de protecția datelor cu caracter personal.	22
SECȚIUNEA III: Armonizarea cadrului legal național la cel european privind protecția datelor cu caracter personal din perspectiva dreptului la libertatea de exprimare și informare.	26
CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI	30

Această analiză nu și-a propus să efectueze o evaluare a compatibilității normelor și practicilor naționale din domeniul protecției datelor cu caracter personal cu standardele europene și internaționale relevante, ci să analizeze situația curentă privind protecția datelor cu caracter personal din perspectiva asigurării dreptului la libertatea de exprimare și a accesului la informație, determinată de intenția de a realiza o imagine cât mai amplă a cadrului legal în vigoare, a limitelor existente în ceea ce privește protecția datelor cu caracter personal vs de interesul public și accesul jurnaliștilor la informația cu caracter personal.

Analiza prezintă, la final, o secțiune care include sugestii și recomandări de îmbunătățire a practicilor și principiilor privind garantarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal în corelație cu drepturile la libertatea de exprimare și informare.

Autor: Tatiana Puiu

SECȚIUNEA I: Contextul și cadrul legislației europene și naționale privind accesul la informația cu caracter personal

A. Normele legislației europene privind protecția datelor cu caracter personal

Protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal este un drept fundamental și face parte din dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței. Dreptul de a respecta sfera privată a unei persoane fizice a fost pentru prima dată consacrat în articolul 12 din Declarația Universală a Drepturilor Omului¹, iar ulterior a fost reglementat în alte instrumente juridice și la nivel european.

Dreptul la protecția datelor cu caracter personal este protejat de articolul 8 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului², care garantează dreptul la respectarea vieții private și de familie, a domiciliului și a corespondenței. Statele membre ale CoE au obligația de a respecta prevederile Convenției, iar Curtea Europeană pentru Drepturile Omului asigură respectarea obligațiilor ce revin statelor conform Convenției prin examinarea plângerilor formulate de reclamânți. Jurisprudența CtEDO conține soluții pe diferite aspecte privind protecția datelor personale, cum ar fi: principiile generale, combaterea terorismului, tehnici științifice moderne, persoanele supuse detenției (restricționarea corespondenței persoanelor aflate în detenție), ascultările și corespondența, interceptarea convorbirilor telefonice (de către serviciile secrete, de către poliție, de către organele judiciare), montarea de microfoane în locuință, bazele de date privind supraveghețile secrete, evidențele și accesul la date (servicii sociale, securitate națională), accesul la datele stocate de serviciile secrete, ținerea evidențelor judiciare, date medicale etc.³

Până la mijlocul anilor '70, Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei a adoptat diferite rezoluții privind protecția datelor cu caracter personal în temeiul articolului 8 al CEDO⁴. În anul 1981, a fost deschisă spre semnare Convenția 108

1 Organizația Națiunilor Unite (ONU), Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO), 10 – decembrie 1948.

2 Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, adoptată la Roma la 4 noiembrie 1950.

3 http://echr.coe.int/Documents/FS_Data_ROM.pdf

4 CoE, Comitetul de Miniștri (1973), Rezoluția (73) 22 privind protejarea vieții private a persoanelor în ceea ce privește bazele de date electronice din sectorul privat, 26 septembrie 1973; CoE, Comitetul de

privind pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal⁵, care rămâne să fie singurul instrument internațional obligatoriu din punct de vedere juridic în domeniul protecției datelor. Convenția 108 se aplică tuturor prelucrărilor de date efectuate atât în sectorul public, cât și în cel privat, cum ar fi prelucrările de date efectuate de sistemul judiciar și autoritățile de aplicare a legii. Aceasta protejează persoanele împotriva abuzurilor care pot însoți colectarea și prelucrarea datelor cu caracter personal și, totodată, urmărește să reglementeze fluxul transfrontalier de date cu caracter personal. În ceea ce privește colectarea și prelucrarea datelor cu caracter personal, principiile stabilite în convenție se referă, în special, la colectarea și prelucrarea automatizată corectă și legală a datelor, stocarea în scopuri determinate și legitime, utilizarea exclusiv în scopuri compatibile cu acestea și păstrarea într-o formă care să permită identificarea persoanelor în cauză pe o durată ce nu o depășește pe cea necesară scopurilor pentru care datele sunt înregistrate. Principiile vizează, de asemenea, calitatea datelor, în special, faptul că acestea trebuie să fie adecvate, pertinente, neexcesive (principiul proporționalității) și exacte.⁶

În 2001, a fost adoptat un Protocol adițional la Convenția 108, care introduce dispoziții privind fluxurile transfrontaliere de date către țările care nu sunt parte la convenție, așa-numitele țări terțe, și cu privire la înființarea obligatorie a autorităților naționale de supraveghere a protecției datelor⁷.

Convenția 108 trece în prezent printr-un proces de modernizare și adaptare la provocările ce țin de protecția datelor reprezentate de noile tehnologii în domeniul telecomunicațiilor.⁸

Astăzi, principalul instrument juridic al UE pentru protecția datelor este Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului, din 24 octombrie 1995, care reglementează protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date. Atunci, mai multe state membre adoptaseră deja legislații naționale privind protecția datelor. Libera circulație a mărfurilor, capitalurilor, serviciilor și persoanelor în cadrul pieței interne necesită un flux liber de date, care nu ar fi fost posibil, dacă statele membre nu s-ar fi bazat pe un nivel uniform ridicat de protecție a datelor⁹.

Miniștri (1974), Rezoluția (74) 29 privind protejarea vieții private a persoanelor în ceea ce privește bazele de date electronice din sectorul public, 20 septembrie 1974.

⁵ CoE, Convenția pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, Consiliul Europei, CETS nr. 108, 1981.

⁶ Manual de legislație europeană privind protecția datelor, pag. 16

⁷ CoE, Protocol adițional la Convenția pentru protejarea persoanelor față de prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal privind autoritățile de supraveghere și fluxurile transfrontaliere de date, CETS nr. 181, 2001.

⁸ http://dataprotection.ro/?page=europa_council&lang=ro

⁹ Manual de legislație europeană privind protecția datelor, pag. 18

La 27 aprilie 2016, a fost aprobat un nou cadru de reglementare pentru protecția datelor cu caracter personal la nivelul Uniunii Europene. Este vorba de Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, precum și abrogarea Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor). Prevederile Regulamentului se vor aplica, începând cu 25 mai 2018. Regulamentul (UE) 2016/679 actualizează principiile stabilite de Directiva 95/46/CE, care își va înceta acțiunea, și stabilește un set unic de reguli, direct aplicabile în toate statele membre ale Uniunii, destinat protejării mai eficiente a vieții private a persoanelor fizice de pe teritoriul Uniunii Europene.

Principiile și regulile stabilite de Regulament privesc un drept fundamental al persoanei - dreptul la protecția datelor personale, garantat de art. 8 al Cartei Drepturilor Fundamentale a UE¹⁰. Carta a dobândit caracter juridic obligatoriu ca legislație primară a UE odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, la 1 decembrie 2009.

Regulamentul (UE) 2016/679 accentuează responsabilitatea operatorilor care prelucrează date personale, consolidează drepturile garantate persoanelor vizate (ale căror date sunt prelucrate), extinde dreptul la informare al acestora (vor putea obține de la operatorul de date informații mai clare și cuprinzătoare cu privire la scopul și temeiul legal în care se prelucrează datele personale, perioada de stocare a datelor respective și drepturile de care beneficiază), introduce drepturi noi ale persoanelor vizate (dreptul de a fi uitat cu aplicabilitate în mediul online și portabilitatea datelor) ș.a.

Prevederile Regulamentului, cu titlu principal, nu vor fi aplicabile în cazul:

- prelucrării efectuate în scopul prevenirii, cercetării și urmăririi penale a infractorului sau executării sancțiunii penale. În cazul acestora vor fi aplicabile prevederile unei reglementări naționale în aplicabilitatea Directivei (UE) 2016/680;
- activităților aflate în afara dreptului Uniunii – aici se încadrează și prelucrările de date referitoare la securitatea națională a statelor membre și relațiile externe;
- prelucrării de date efectuate de o persoană fizică în cadrul unei activități exclusiv personale.

Regulamentul stabilește expres în pct. 4 că „prelucrarea datelor cu caracter personal ar trebui să fie în serviciul cetățenilor. Dreptul la protecția datelor cu caracter personal nu este un drept absolut; acesta trebuie luat în considerare în raport cu funcția pe care o îndeplinește în societate și echilibrat cu alte drepturi

---

10 UE (2012), Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, MO 2012 C 326.

fundamentale, în conformitate cu principiul proporționalității.” Regulamentul are în vedere toate drepturile și libertățile consacrate în Cartă, în special, respectarea vieții private și de familie, a reședinței și a comunicațiilor, a protecției datelor cu caracter personal, a libertății de gândire, de conștiință și de religie, a libertății de exprimare și informare, a libertății de a desfășura o activitate comercială, dreptul la o cale de atac eficientă și la un proces echitabil, precum și diversitatea culturală, religioasă și lingvistică.

Unul dintre drepturile care pot intra în conflict cu dreptul la protecția datelor personale este dreptul la libertatea de exprimare și/sau informare. În acest sens, întru echilibrarea acestora Regulamentul prevede următoarele:

„Dreptul statelor membre ar trebui să stabilească un echilibru între normele care reglementează libertatea de exprimare și de informare, inclusiv exprimarea jurnalistică, academică, artistică și/sau literară, și dreptul la protecția datelor cu caracter personal, în temeiul prezentului regulament. Prelucrarea datelor cu caracter personal exclusiv în scopuri jurnalistice sau în scopul exprimării academice, artistice sau literare ar trebui să facă obiectul unor derogări sau al unor excepții de la anumite dispoziții ale prezentului regulament, în cazul în care este necesară stabilirea unui echilibru între dreptul la protecția datelor cu caracter personal și dreptul la libertatea de exprimare și de informare, astfel cum este prevăzut în articolul 11 din cartă. Acest lucru ar trebui să se aplice, în special, prelucrării datelor cu caracter personal în domeniul audiovizualului, precum și în arhivele de știri și în bibliotecile ziarelor. Prin urmare, statele membre ar trebui să adopte măsuri legislative care să prevadă excepțiile și derogările necesare în vederea asigurării echilibrului între aceste drepturi fundamentale. Statele membre ar trebui să adopte astfel de excepții și derogări în ceea ce privește principiile generale, drepturile persoanelor vizate, operatorul și persoana împuternicită de operator, transferul de date cu caracter personal către țări terțe sau organizații internaționale, autoritățile de supraveghere independente, cooperarea și coerența, precum și în ceea ce privește situații specifice de prelucrare a datelor. În cazul în care aceste excepții sau derogări diferă de la un stat membru la altul, ar trebui să se aplice dreptul statului membru sub incidența căruia intră operatorul. Pentru a ține seama de importanța dreptului la libertatea de exprimare în fiecare societate democratică, este necesar ca noțiunile legate de această libertate, cum ar fi jurnalismul, să fie interpretate în sens larg.”

De asemenea, Regulamentul permite luarea în considerare a principiului accesului public la documente oficiale în aplicarea acestuia. „Accesul public la documentele oficiale poate fi considerat a fi în interes public. Datele cu caracter personal din documentele deținute de o autoritate publică sau de un organism public ar trebui să poată fi divulgate de autoritatea respectivă sau de organismul respectiv în cazul în care dreptul Uniunii sau dreptul intern sub incidența căruia intră autoritatea publică sau organismul public prevăd acest lucru. Dreptul Uniunii și dreptul intern ar trebui să asigure un echilibru între accesul public la documentele oficiale și reutilizarea informațiilor din sectorul public, pe de o parte, și dreptul la protecția datelor cu caracter personal, pe de altă parte, și ar putea, prin urmare, să

asigure echilibrul necesar cu dreptul la protecția datelor cu caracter personal, în temeiul prezentului regulament.”

B. Accesul la informația cu caracter personal în Republica Moldova

Accesul la informațiile oficiale constituie un drept fundamental al persoanei de a fi informat, o modalitate de control asupra activității autorităților/instituțiilor publice, gestionării banilor publici, de stimulare a formării opiniilor și participării active a populației la procesul de luare a deciziilor în spirit democratic.¹¹

Respectarea dreptului la informație presupune interdicția îngrădirii lui, iar art. 34 al. 1) din Constituție prevede anume interdicția îngrădirii dreptului la informație.¹² Constituția Republicii Moldova mai are un șir de articole conexe dreptului la informație: art. 23 (Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle), art. 31 (Libertatea conștiinței), art. 32 (Libertatea opiniei și exprimării), art. 37 (Dreptul la un mediu înconjurător sănătos), art. 39 (Dreptul la administrare), art. 52 (Dreptul la petiționare), art. 54 (Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți).

Principalul act juridic aplicabil în Republica Moldova pentru domeniul accesului la informație este Legea organică nr. 982-XIV din 11.05.2000 privind accesul la informație. Obiectivele acestei legi sunt următoarele:

- crearea cadrului normativ general al accesului la informațiile oficiale;
- eficientizarea procesului de informare a populației și a controlului efectuat de către cetățeni asupra activității autorităților publice și a instituțiilor publice;
- stimularea formării opiniilor și participării active a populației la procesul de luare a deciziilor în spirit democratic.

Legea definește informațiile oficiale (și nu „informația de interes public”, prevăzută în textul constituțional), categoriile generale de solicitanți și posesori ai

---

11 Hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova cu privire la examinarea cauzelor privind accesul la informațiile oficiale nr. 1 din 02.04.2007, Buletinul Curții Supreme de Justiție a Republicii Moldova, 2007, nr. 5, pag. 4

12 „(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit. (2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal. (3) Dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională. (4) Mijloacele de informare publică, de stat sau private, sunt obligate să asigure informarea corectă a opiniei publice. (5) Mijloacele de informare publică nu sunt supuse cenzurii.”

informațiilor oficiale, precum și condițiile de realizare a dreptului de acces la informație.

Conform acestei legi, sunt considerate *informații oficiale* toate informațiile aflate în posesia și la dispoziția furnizorilor de informații, care au fost elaborate, selectate, prelucrate, sistematizate și/sau adoptate de organe ori persoane oficiale sau puse la dispoziția lor în condițiile legii de către alți subiecți. Sunt considerate documente purtătoare de informații: orice hârtie sau alt material pe care există un înscris; o hartă, un plan, un desen, o fotografie; orice hârtie sau alt material pe care sunt marcaje, figuri, simboluri sau perforări, care au un sens pentru persoanele calificate să le interpreteze; orice obiect sau material din care pot fi reproduse sunete, imagini sau înscrisuri cu sau fără ajutorul unui alt articol sau mecanism; orice alt înregistrator de informație, apărut ca rezultat al progresului tehnic.

Conform art. 34 al. 2) din Constituție, autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal. În categoria „*autorităților publice*” se includ organele puterii de stat în diversitatea lor (atât la nivel central, cât și local), precum și celelalte structuri și instituții care îndeplinesc funcții auxiliare, dar care sunt indispensabile organelor puterii. Orice autoritate publică este îndreptățită și, în același timp, obligată să informeze asupra treburilor publice care țin de competența sa, precum și să informeze cetățenii asupra problemelor pe care este competentă să le examineze personal și să ia decizii. Totodată, este inadmisibilă intervenția unei autorități publice în sfera de competență a altei autorități, chiar dacă solicitantului i se creează impresia că i se refuză soluționarea problemei și i se limitează accesul la informație. Noțiunea „*treburi publice*” presupune informarea corectă asupra hotărârilor și acțiunilor întreprinse de autorități în legătură cu problemele ce vizează un cerc larg de persoane: întreaga populație, locuitorii unei unități administrativ-teritoriale, reprezentanții unei anumite profesii, ai unui grup social, ai unei confesiuni, ai unei comunități locale etc. Sintagma „*probleme de interes personal*” semnifică informarea corectă și promptă a cetățeanului, a oricărei persoane fizice, indiferent de cetățenie și stare socială, asupra acțiunilor și măsurilor pe care le ia autoritatea publică în legătură cu problemele lui personale.¹³

Legea privind accesul la informație stabilește, în art. 5 alin. (2), că *furnizori de informații*, adică posesorii de informații oficiale, obligați să le furnizeze solicitanților, sunt: autoritățile publice centrale și locale (autoritățile administrației de stat, prevăzute în Constituția Republicii Moldova); instituțiile publice centrale și locale; organizațiile fondate de stat în persoana autorităților publice și finanțate de la bugetul de stat, care au atribuții de administrare, social-culturale și cu caracter necomercial; persoanele fizice și juridice care, în baza legii sau în bază de contract cu autoritatea publică ori cu instituția publică, sunt abilitate cu gestionarea unor servicii publice, colectează, selectează, posedă, păstrează, dispun de informații

¹³ „Constituția Republicii Moldova. Comentariu”, editat de Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu sprijinul financiar al Fundației „Hanns Seidel” din Germania, pag. 149

oficiale, inclusiv de informații cu caracter personal. Prezentarea informațiilor de către autoritățile publice competente este garantată nu numai de Legea privind accesul la informație, dar și de alte legi implementate în sistemul de drept al Republicii Moldova.¹⁴

Toate autoritățile publice definite conform legii sunt obligate să comunice *din oficiu* o serie de informații ce conțin:

- descrierea structurii instituției și adresa acesteia;
- descrierea funcțiilor, direcțiilor și formelor de activitate ale instituției;
- descrierea subdiviziunilor și a competențelor acestora, programul de lucru, cu indicarea zilelor și orelor de audiență a funcționarilor responsabili de furnizarea informațiilor, documentelor oficiale;
- deciziile finale asupra principalelor probleme examinate.

Comunicarea *din oficiu* presupune o obligație a autorităților, însă orice altă informație oficială poate fi obținută la cerere, cu câteva excepții expres, prevăzute de lege. Art. 34 al. 3) din Constituție stipulează expres câteva limite ale dreptului la informație, stabilind că dreptul la informație nu trebuie să prejudicieze măsurile de protecție a cetățenilor sau siguranța națională. Exercitarea drepturilor de a căuta, de a primi și de a face cunoscute informațiile oficiale poate fi supusă unor restricții pentru motive specifice, ce corespund principiilor dreptului internațional, inclusiv pentru apărarea securității naționale sau vieții private a persoanei.¹⁵ Este firesc ca prin lege să se stabilească anumite limite, precizându-se cazurile când informația nu poate fi adusă la cunoștința publică, deoarece ar putea să prejudicieze drepturile, interesele legale și măsurile de protecție a cetățenilor. Astfel de limitări conțin o serie de acte legislative: Legea nr. 982-XIV din 11.05.2000 privind accesul la informație (MO nr. 88-90/664 din 28.07.2000, art. 8; Legea nr. 245-XVI din 27.11.2008 cu privire la secretul de stat (MO nr. 45-46/123 din 27.02.2009), art. 1, 7; Legea ocrotirii sănătății nr. 411-XIII din 28.03.1995, (MO nr. 34/373 din 22.06.1995), art. 14, 27; Legea nr. 158-XVI din 04.07.2008 cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public (MO nr. 230-232/840 din 23.12.2008), art. 22; Legea comunicațiilor electronice nr. 241-XVI din 15.11.2007 (MO nr. 51-54/155 din 14.03.2008), art. 5, 41; Legea nr. 171-XIII din 06.07.1994 cu privire la secretul comercial, (MO nr. 13/126 din 10.11.1994), art. 3, 8, 11; Legea nr. 1453-XV din 08.11.2002 cu privire la notariat (MO nr. 154-157/1209 din 21.11.2002), art. 6, 19; Legea instituțiilor financiare nr. 550-XIII din 21.07.1995 (republicată în MO nr. 78-81/199 din 13.05.2011), art. 22; Legea nr. 212-XV din 24.06.2004 privind regimul stării de urgență,¹⁶ de asediu și de război (MO nr. 132-137/696 din 06.08.2004), art. 22 etc..

¹⁴ Legea presei nr. 243-XIII din 26.10.1994 (MO nr. 2/12 din 12.01.1995), art. 3, 20; Codul audiovizualului, Legea nr. 260-XVI din 27.07.2006 (MO nr. 131-133/679 din 18.08.2006), art. 1, 10.

¹⁵ Art. 4 al. 2) din Legea privind accesul la informație.

¹⁶ „Constituția Republicii Moldova. Comentariu”, editat de Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu sprijinul financiar al Fundației „Hanns Seidel” din Germania, pag. 150.

Limitarea accesului la informațiile oficiale constituie o derogare cu totul excepțională de la principiul liberului acces la categoria respectivă de informații. Accesul la informațiile oficiale nu poate fi îngădit, cu excepția:

- informațiilor atribuite la secretul de stat, reglementate prin lege organică, a căror divulgare neautorizată sau pierdere poate aduce atingere intereselor și/sau securității Republicii Moldova;
- informațiilor confidentiale din domeniul afacerilor, prezentate instituțiilor publice cu titlu de confidențialitate, reglementate de legislația privind secretul comercial și care țin de producție, tehnologie, administrare, finanțe, de altă activitate a vieții economice, a căror divulgare (transmitere, scurgere) poate atinge interesele întreprinzătorilor;
- **informațiilor cu caracter personal, a căror divulgare este considerată drept o imixtiune în viața privată a persoanei, protejată de legislația privind protecția datelor cu caracter personal;**
- informațiilor ce țin de activitatea operativă și de urmărire penală a organelor de resort, dar numai în cazurile în care divulgarea acestor informații ar putea prejudicia urmărirea penală, interveni în desfășurarea unui proces de judecată, lipsi persoana de dreptul la o judecare corectă și imparțială a cazului său, ori ar pune în pericol viața sau securitatea fizică a oricărei persoane – aspecte reglementate de legislație;
- informațiilor ce reflectă rezultatele finale sau intermediare ale unor investigații științifice și a căror divulgare privează autorii investigațiilor de prioritatea de publicare sau influențează negativ exercitarea altor drepturi protejate prin lege.

Dintre acestea, un interes deosebit îl suscită categoria **informațiilor cu caracter personal** definite expres de **Legea privind accesul la informație** drept date referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă, a căror dezvăluire ar constitui o violare a vieții private, intime și familiale.¹⁷ Accesul la informația cu caracter personal se realizează în conformitate cu prevederile legislației privind protecția datelor cu caracter personal¹⁸, în particular, cu Legea privind protecția datelor cu caracter personal nr. 133 din 08.07.2011.

Astfel, pentru ca informația să fie considerată cu caracter personal, în temeiul cadrului național existent, este necesară întrunirea cumulativă a următoarelor condiții:

1. **INFORMAȚIA SĂ SE REFERE LA O PERSOANĂ FIZICĂ.** Doar persoanele fizice sunt beneficiarii principali ai protecției datelor. Protecția privind datele cu caracter personal nu se aplică persoanelor juridice, în special,

17 Art. 8 din Legea privind accesul la informație.

18 Art. 8 al. 2) din Legea privind accesul la informație.

întreprinderilor cu personalitate juridică și datelor de contact ale persoanei juridice.

- 2. PERSOANA FIZICĂ SĂ FIE IDENTIFICATĂ SAU IDENTIFICABILĂ.** Prin date cu caracter personal legea menționată distinge orice informație referitoare la o persoană fizică identificată sau identificabilă. Persoana identificabilă este cea care poate fi identificată, direct sau indirect, prin referire la un număr de identificare sau la unul ori mai multe elemente specifice identității sale fizice, fiziologice, psihice, economice, culturale sau sociale.

Datele pot fi asociate persoanelor și în cazul în care conținutul informațiilor dezvăluie în mod indirect date despre o persoană. În unele cazuri, acolo unde există o legătură strânsă între un obiect sau un eveniment - de exemplu, un telefon mobil, o mașină, un accident, pe de o parte, și o persoană, cum ar fi proprietarul, utilizatorul sau victima, pe de altă parte -, informațiile despre acel obiect sau eveniment ar trebui, de asemenea, luate în considerare, ca fiind date cu caracter personal.¹⁹

- 3. DEZVĂLUIREA INFORMAȚIEI SĂ CONSTITUIE O VIOLARE A VIEȚII PRIVATE, INTIME ȘI FAMILIALE.** Intimitatea unei persoane poate fi definită drept nedezvăluirea în fața publicului a caracteristicilor, acțiunilor și datelor personale. La determinarea gradului de caracter privat al informației, o serie de factori urmează a fi luați în considerare, inclusiv conduita specifică și sentimentele subiective trăite de persoană. În sens îngust, intimitatea este asigurată prin respectul locuinței și corespondenței, la fel, și de protecția datelor personale.²⁰ Informația despre viața privată și de familie reprezintă orice informație, inclusiv imagine, privind viața familială, viața la domiciliu, corespondența și conținutul ei, sănătatea și defectele fizice, orientarea și viața sexuală, precum și comportamentul persoanei, în condițiile în care aceasta contează, în mod rezonabil, pe intimitate.²¹

Conform art. 10, al. 2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, dreptul la respectarea vieții private și de familie nu se extinde asupra informațiilor despre viața privată și de familie răspândite cu acordul expres sau tacit al persoanei sau obținute în locurile publice, când persoana nu poate conta, în mod rezonabil, pe intimitate. Acordul tacit al persoanei de a dezvălui informații despre viața privată se prezumă în cazul în care informația apare într-un loc public și persoana respectivă a cunoscut acest fapt, dar nu a reacționat.

¹⁹ Manual de legislație europeană privind protecția datelor, pag. 43

²⁰ „Constituția Republicii Moldova. Comentariu”, editat de Curtea Constituțională a Republicii Moldova cu sprijinul financiar al Fundației „Hanns Seidel” din Germania, pag. 150.

²¹ Art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare

Astfel, întrunirea cumulativă a criteriilor enunțate califică informația ca fiind „cu caracter personal”, fapt ce obligă posesorii acestor informații să le protejeze și să nu le divulge.

Deși Legea privind accesul la informație prevede expres că accesul la informația cu caracter personal se realizează în conformitate cu prevederile legislației privind protecția datelor cu caracter personal, constatăm că Legea privind protecția datelor cu caracter personal nu reglementează aspectele specifice accesibilității informației cu caracter personal și protecției acesteia în cadrul soluționării problemei accesului. De asemenea, legea nu definește cine sunt subiecții accesului la informația cu caracter personal (furnizorul de informații și solicitantul informației). Din conținutul art. 3 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal concluzionăm că:

1. Furnizori de informații (posesori ai informațiilor cu caracter personal) ar fi:
  - operatorul – persoana fizică sau persoana juridică de drept public sau de drept privat, inclusiv autoritatea publică, orice altă instituție ori organizație care, în mod individual sau împreună cu altele, stabilește scopurile și mijloacele de prelucrare a datelor cu caracter personal prevăzute în mod expres de legislația în vigoare;
  - persoana împuternicită de către operator – persoana fizică sau persoana juridică de drept public ori de drept privat, inclusiv autoritatea publică și subdiviziunile ei teritoriale, care prelucrează date cu caracter personal în numele și pe seama operatorului, pe baza instrucțiunilor primite de la operator;
  - terț – persoana fizică sau persoana juridică de drept public ori de drept privat, alta decât subiectul datelor cu caracter personal, decât operatorul ori persoana împuternicită de operator și decât persoana care sub autoritatea directă a operatorului sau a persoanei împuternicite este autorizată să prelucreze date cu caracter personal.
2. Solicitantul informației ar fi *destinatarul* – orice persoană fizică sau persoană juridică de drept public ori de drept privat, inclusiv autoritatea publică și subdiviziunile ei teritoriale, căreia îi sunt dezvăluite date cu caracter personal, indiferent dacă este sau nu terț. Nu sunt considerate destinatarii organele din domeniul apărării naționale, securității statului și ordinii publice, organele de urmărire penală și instanțele judecătorești cărora li se comunică date cu caracter personal în cadrul exercitării competențelor stabilite de lege.

Legea privind protecția datelor cu caracter personal nu reglementează sintagma de „furnizare a informației”. Aceasta se regăsește în noțiunea de „prelucrare a datelor cu caracter personal”²² cu următoarea semnificație: orice operațiune sau serie de operațiuni care se efectuează asupra datelor cu caracter

---

22 Art. 3 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal

personal prin mijloace automatizate sau neautomatizate, cum ar fi colectarea, înregistrarea, organizarea, stocarea, păstrarea, restabilirea, adaptarea ori modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, dezvăluirea prin transmitere, diseminarea sau punerea la dispoziție în orice alt mod, alăturarea ori combinarea, blocarea, ștergerea sau distrugerea.

De asemenea, actul normativ menționat nu stipulează expres și limitativ cazurile când furnizorul de informație, care posedă informația cu caracter personal, dispune de dreptul de a o furniza la cerere. Cazurile pot fi desprinse din unele prevederi ale Legii privind protecția datelor cu caracter personal și Legii privind libertatea de exprimare. Astfel, furnizorii de informații pot să divulge informații cu caracter personal, la solicitare, în următoarele cazuri: persoana solicită accesul la informație privind datele proprii; persoana, în privința căreia se solicită furnizarea informației cu caracter personal, consimte divulgarea acesteia; informația cu caracter personal se referă la date făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal; informația cu caracter personal se referă la date care sunt strâns legate de calitatea de persoană publică a subiectului datelor cu caracter personal sau de caracterul public al faptelor în care acesta este implicat, în condițiile Legii cu privire la libertatea de exprimare; informația cu caracter personal va fi prelucrată în scopuri exclusiv jurnalistice, artistice sau literare.

Fiecare persoană vizată are dreptul de a obține de la operator confirmarea că datele care o privesc sunt sau nu prelucrate și informații referitoare, cel puțin, la: scopul prelucrării; categoriile de date luate în vedere; datele care fac obiectul prelucrării; destinatarii sau categoriile de destinatari cărora le sunt dezvăluite datele; informațiile disponibile privind sursa datelor care fac obiectul prelucrării; în cazul deciziilor automatizate, principiile de funcționare a mecanismului de prelucrare automată a datelor.²³

Legea privind protecția datelor cu caracter personal stipulează, în art. 5, că prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu **consimțământul subiectului datelor cu caracter personal**. Astfel, în cazul colectării, păstrării, extragerii, dezvăluirii prin transmitere, diseminare sau punerea la dispoziție în orice alt mod a datelor cu caracter personal va fi necesar consimțământul subiectului de date cu caracter personal. Consimțământul subiectului datelor cu caracter personal reprezintă orice manifestare de voință liberă, expresă și necondiționată, în formă scrisă sau electronică, potrivit cerințelor documentului electronic, prin care subiectul datelor cu caracter personal acceptă să fie prelucrate datele care îl privesc.

Consimțământul nu este solicitat în cazurile în care prelucrarea este necesară pentru:

- executarea unui contract la care subiectul datelor cu caracter personal este parte sau pentru luarea unor măsuri înainte încheierii contractului, la cererea acestuia;
- îndeplinirea unei obligații care îi revine operatorului conform legii;
- protejarea vieții, integrității fizice sau a sănătății subiectului datelor cu caracter personal;
- executarea sarcinilor de interes public sau care rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică de către operator sau terț, cărora le sunt dezvăluite date cu caracter personal;
- realizarea unui interes legitim al operatorului sau al terțului cărora le sunt dezvăluite datele cu caracter personal, cu condiția ca acest interes să nu prejudicieze interesele sau drepturile și libertățile fundamentale ale subiectului datelor cu caracter personal;
- scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică, urmând ca datele cu caracter personal să rămână anonime.²⁴

Furnizorii de informații vor oferi, la cererea solicitantului, și informația cu caracter personal care se referă la date făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal. Aceasta presupune, în mod evident, că dezvăluirea de către persoana vizată a datelor sale trebuie interpretată drept consimțire din partea sa pentru utilizarea acestor date. Dreptul la respectul vieții private și de familie nu se extinde asupra informațiilor despre viața privată și de familie răspândite cu acordul expres sau tacit al persoanei sau obținute în locurile publice, când persoana nu poate conta, în mod rezonabil, pe intimitate.²⁵

Deși Legea privind accesul la informație stabilește expres că orice persoană este absolvită de obligația de a-și justifica interesul pentru informațiile solicitate,²⁶ totuși, Legea privind protecția datelor cu caracter personal²⁷ prevede că datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării trebuie să fie:

- prelucrate în mod corect și conform prevederilor legii;
- colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, iar ulterior să fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri;
- adecvate, pertinente și neexcesive în ceea ce privește scopul pentru care sunt colectate și/sau prelucrate ulterior;
- exacte și, dacă este necesar, actualizate;
- stocate într-o formă care să permită identificarea subiecților datelor cu caracter personal pe o perioadă care nu va depăși durata necesară atingerii scopurilor pentru care sunt colectate și ulterior prelucrate.

²⁴ Art. 5 alin 5) din Legea privind protecția datelor cu caracter personal

²⁵ Art. 10 al. 2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare

²⁶ Art. 10 al. 3) din Legea privind accesul la informațiile oficiale

²⁷ Art. 4 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal

În particular, autoritățile naționale consideră/interpretează²⁸ că, prin prisma prevederilor Legii privind protecția datelor cu caracter personal, la dezvoltarea datelor cu caracter personal operatorul trebuie să analizeze cererea solicitantului pentru a identifica:

- scopul concret pentru care se solicită dezvoltarea acestor date și dacă acest scop este în legătură cu cel pentru care au fost colectate sau nu;
- argumentele privind necesitatea acestor informații oficiale cu accesibilitate limitată;
- condițiile în care vor fi păstrate și termenul pentru care sunt necesare datele cu caracter personal;
- cadrul normativ care întemeiază cererea de acces a solicitantului la aceste informații;
- prezența temeiurilor prevăzute de art. 5 al Legii privind protecția datelor cu caracter personal, care motivează punerea la dispoziția terților a informației cu caracter confidențial, în absența consimțământului subiectului datelor cu caracter personal;
- garanțiile asigurării regimului de securitate și confidențialitate a prelucrării datelor cu caracter personal solicitate în conformitate cu prevederile art. 29-30 ale Legii privind protecția datelor cu caracter personal.

Interpretarea de către autoritățile naționale într-o asemenea manieră restrictivă a prevederilor consacrate în Legea privind protecția datelor cu caracter personal în privința jurnaliștilor este contrară spiritului democratic. În asemenea circumstanțe, sarcina mass-media de a informa publicul asupra problemelor de interes public nu poate fi exercitată eficient.

---

28 Răspunsul Centrului Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal adresat Judecătorei Chișinău din 20 martie 2017, cu referire la solicitarea Asociației Obștești "Juriștii pentru drepturile omului" privind furnizarea listei nominale a persoanelor anunțate în căutare națională și internațională în perioada anilor 2009-2016.

SECȚIUNEA II: Prelucrarea datelor cu caracter personal și libertatea de exprimare

Dreptul la protecția datelor cu caracter personal nu este unul absolut și trebuie să fie corelat cu alte drepturi, precum dreptul la libertatea de exprimare.

În jurisprudența sa, Curtea Europeană a notat că „(...) atunci când trebuie să soluționeze un conflict între două drepturi, care beneficiază de o protecție egală, potrivit Convenției, Curtea urmează să aprecieze importanța intereselor concurente. Rezultatul examinării cauzei nu trebuie, în principiu, să varieze în funcție de faptul dacă cererea a fost depusă la Curte potrivit articolului 8 din Convenție (..) sau potrivit articolului 10 din Convenție (..) pentru că aceste două drepturi merită, în principiu, respect în mod egal (a se vedea *Hachette Filipacchi Associés (ICI PARIS) c. Franței*, nr. 12268/03, § 41, 23 iulie 2009; *Timciuc c. României (dec.)*, nr. 28999/03, § 144, 12 octombrie 2010; *Mosley c. Regatului Unit al Marii Britanii*, nr. 48009/08, § 111, 10 mai 2011; și *Couderc și Hachette Filipacchi Associés c. Franței [MC]*, nr. 40454/07, § 91, 10 noiembrie 2015)”. Respectiv, Curtea a concluzionat că „marja de apreciere ar trebui, teoretic, să fie aceeași în ambele cazuri (a se vedea *Von Hannover (nr. 2) c. Germaniei*, 17 februarie 2012, § 106; *Axel Springer AG c. Germaniei*, 17 februarie 2012, § 87; și *Couderc și Hachette Filipacchi Associés*, § 91).”²⁹

La nivel național, libertatea de exprimare este protejată de articolul 32 din Constituție³⁰ și Legea cu privire la libertatea de exprimare, care are scopul de a garanta exercitarea dreptului la libera exprimare, precum și de a stabili echilibrul între asigurarea dreptului la libera exprimare și apărarea onoarei, demnității, reputației profesionale și vieții private și de familie a persoanei.

Conform art. 3 și 4 din lege, exercitarea libertății de exprimare poate fi supusă unor restrângeri prevăzute de lege, necesare într-o societate democratică pentru securitatea națională, integritatea teritorială sau siguranța publică, pentru a apăra ordinea și a preveni infracțiunile, pentru a proteja sănătatea și morala, reputația sau

²⁹ Hotărârea Curții Constituționale a Republicii Moldova pentru controlul constituționalității, art. 10 alin. (4) 2 din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul Guvernamental (accesul la informație), § 80, 18 mai 2016.

³⁰ *(1) Oricărui cetățean îi este garantată libertatea gândirii, a opiniei, precum și libertatea exprimării în public prin cuvânt, imagine sau prin alt mijloc posibil. (2) Libertatea exprimării nu poate prejudicia onoarea, demnitatea sau dreptul altei persoane la viziune proprie. (3) Sunt interzise și pedepsite prin lege contestarea și defăimarea statului și a poporului, îndemnul la război de agresiune, la ură națională, rasială sau religioasă, incitarea la discriminare, la separatism teritorial, la violență publică, precum și alte manifestări ce atentează la regimul constituțional.*

drepturile altora, pentru a împiedica divulgarea de informații confidențiale sau pentru a garanta autoritatea și imparțialitatea puterii judecătorești. Restrângerea libertății de exprimare se admite doar pentru protejarea unui interes legitim prevăzut, și anume, în cazul în care restrângerea este proporțională cu situația care a determinat-o, respectându-se echilibrul just dintre interesul protejat și libertatea de exprimare, precum și libertatea publicului de a fi informat.

Prin urmare, limitările care pot fi impuse legal asupra dreptului la libertatea de exprimare nu pot depăși limitările menționate, adică trebuie să fie prevăzute de lege și să constituie, într-o societate democratică, o măsură necesară „pentru protecția ... reputației sau drepturilor altora”. Acest concept se referă la dreptul la protecția datelor cu caracter personal.

La nivel național, relația dintre protecția datelor cu caracter personal și libertatea de exprimare este reglementată de articolul 10 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, după cum urmează:

„Prevederile art. 5, 6 și 8 nu se aplică în situația în care prelucrarea datelor cu caracter personal se face exclusiv în scopuri jurnalistice, artistice sau literare, dacă aceasta se referă la date care au fost făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal sau la date care sunt strâns legate de calitatea de persoană publică a subiectului datelor cu caracter personal sau de caracterul public al faptelor în care acesta este implicat, în condițiile Legii cu privire la libertatea de exprimare”.

Prevederile de referință sunt următoarele: **Articolul 5.** Prelucrarea datelor cu caracter personal

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu consimțământul subiectului datelor cu caracter personal.

(2) Consimțământul privind prelucrarea datelor cu caracter personal poate fi retras în orice moment de către subiectul datelor cu caracter personal. Retragerea consimțământului nu poate avea efect retroactiv.

(3) În cazul incapacității de exercițiu sau al capacității de exercițiu limitate a subiectului datelor cu caracter personal, consimțământul privind prelucrarea datelor cu caracter personal se acordă, în formă scrisă, de către reprezentantul lui legal.

(4) În cazul decesului subiectului datelor cu caracter personal, consimțământul privind prelucrarea datelor sale se acordă, în formă scrisă, de către succesorii acestuia, dacă un astfel de consimțământ nu a fost dat de subiectul datelor cu caracter personal în timpul vieții.

(5) Consimțământul subiectului datelor cu caracter personal nu este

cerut în cazurile în care prelucrarea este necesară pentru:

- a) executarea unui contract la care subiectul datelor cu caracter personal este parte sau pentru luarea unor măsuri înaintea încheierii contractului, la cererea acestuia;
- b) îndeplinirea unei obligații care îi revine operatorului conform legii;
- c) protejarea vieții, integrității fizice sau a sănătății subiectului datelor cu caracter personal;
- d) executarea sarcinilor de interes public sau care rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică cu care este investit operatorul sau terțul căruia îi sînt dezvăluite datele cu caracter personal;
- e) realizarea unui interes legitim al operatorului sau al terțului căruia îi sînt dezvăluite datele cu caracter personal, cu condiția ca acest interes să nu prejudicieze interesele sau drepturile și libertățile fundamentale ale subiectului datelor cu caracter personal;
- f) scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică, cu condiția ca datele cu caracter personal să rămîină anonime pe toată durata prelucrării.

Articolul 6. Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal

(1) Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal este interzisă, cu excepția cazurilor în care:

- a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțămîntul. În cazul incapacității de exercițiu sau al capacității de exercițiu limitate a subiectului datelor cu caracter personal, prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal se efectuează numai cu obținerea consimțămîntului în formă scrisă al reprezentantului lui legal;
- b) prelucrarea este necesară pentru îndeplinirea obligațiilor sau drepturilor specifice ale operatorului în domeniul dreptului muncii, cu respectarea garanțiilor prevăzute de lege și ținîndu-se cont de faptul că o eventuală dezvăluire către un terț a datelor cu caracter personal prelucrate în acest scop poate fi efectuată numai dacă există o obligație legală a operatorului în acest sens;
- c) prelucrarea este necesară pentru protecția vieții, integrității fizice sau a sănătății subiectului datelor cu caracter personal ori a altei persoane, în cazul în care subiectul datelor cu caracter personal se află în incapacitate fizică sau juridică de a-și da consimțămîntul;
- d) prelucrarea este efectuată în contextul activităților legitime de către asociații obștești, partide și alte organizații social-politice, de către sindicate, asociații de patronat, organizații filozofice sau religioase, organizații cooperatiste necomerciale, cu condiția ca prelucrarea să se refere numai la membrii acestora sau la persoanele cu care acestea au contacte permanente în legătură cu scopurile lor și cu condiția ca datele să nu fie dezvăluite terților fără consimțămîntul subiecților datelor cu caracter personal;
- e) prelucrarea se referă la date făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal;

f) prelucrarea este necesară pentru constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept în justiție al subiectului datelor cu caracter personal;
 g) prelucrarea este necesară în scopul asigurării securității statului, cu condiția ca aceasta să se efectueze cu respectarea drepturilor subiectului datelor cu caracter personal și a celorlalte garanții prevăzute de prezenta lege.

(2) Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal poate dispune, din motive întemeiate, interzicerea prelucrării categoriilor speciale de date cu caracter personal, chiar dacă subiectul datelor și-a dat consimțământul, iar acesta nu a fost retras, cu condiția ca interdicția să nu fie înlăturată prin unul din cazurile stabilite la alin. (1) lit. b)–g).

Articolul 8. Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrângere sau sancțiuni contravenționale

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrângere sau sancțiuni contravenționale poate fi efectuată numai de către sau sub controlul autorităților publice, în limitele competențelor acordate și în condițiile stabilite prin legile ce reglementează aceste domenii.

(2) Registrul informațiilor criminalistice și criminologice este ținut de Ministerul Afacerilor Interne.

Criteriile esențiale referitoare la echilibrarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal și dreptului la libertatea de exprimare se vor referi în măsura în care dezvăluirea datelor cu caracter personal de către jurnaliști contribuie sau nu la o dezbateră de interes public general.

A. Prelucrarea datelor personale în scopuri jurnalistice

Legislația națională nu definește noțiunea de *scop jurnalistic*. Totuși, aceasta poate fi desprinsă din prevederile Codului deontologic al jurnalistului și Legii privind libertatea de exprimare.

Jurnalistul este persoana care își câștigă mijloacele de trai prin colectarea, redactarea și publicarea de informații referitoare la fapte și evenimente de interes public, cu scopul diseminării publice. Jurnalistul își exercită profesia în scopul servirii interesului public, conform propriei sale conștiințe și în acord cu principiile prevăzute în prezentul Cod deontologic.³¹ Iar conform art. 4 al. 2) din Legea cu privire la libertatea de exprimare, mass-media are sarcina de a informa publicul

asupra problemelor de interes public și de a efectua, în conformitate cu responsabilitățile sale, investigații jurnalistice în probleme de interes public.

Astfel, scopul jurnalistic este obiectivul jurnalistului/mass-media de a:

- colecta, redacta și/sau publica informații referitoare la fapte și evenimente de interes public;
- informa publicul asupra problemelor de interes public;
- efectua, în conformitate cu Codul deontologic, investigații jurnalistice în probleme de interes public. Investigația jurnalistică reprezintă cercetarea rezonabilă a faptelor de către mass-media pentru realizarea unui material jurnalistic.³²

Recomandarea CM / Rec (2011)7 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind noua noțiune media³³ prevede că este necesară lărgirea noțiunii de media, astfel încât să cuprindă toți actorii implicați în producerea și difuzarea, la un număr potențial mare de oameni, de conținut, inclusiv informații, analize, comentarii și opinii. Comitetul de Miniștri, de asemenea, a recunoscut că, în anumite scopuri, unele privilegii de care beneficiază în mod firesc jurnaliștii pot fi extinse și asupra altor actori (de exemplu, bloggerii), în măsura în care astfel de actori pot fi considerați parte a ecosistemului mass-media și contribuie la îndeplinirea funcțiilor și rolului mass-media într-o societate democratică.

Reieșind din prevederile art. 10 din Legea privind protecția datelor cu caracter personal, dacă prelucrarea datelor cu caracter personal se face în scopuri exclusiv jurnalistice:

1. Nu este necesar consimțământul subiectului datelor cu caracter personal pentru colectarea, păstrarea, extragerea, dezvăluirea prin transmitere, diseminarea publică a informației cu caracter personal.
2. Este permisă prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal (date care dezvăluie originea rasială sau etnică a persoanei, convingerile ei politice, religioase sau filozofice, apartenența socială, date privind starea de sănătate sau viața sexuală, precum și cele referitoare la condamnările penale, măsurile procesuale de constrângere sau sancțiunile contravenționale).
3. Este permisă prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrângere sau sancțiuni contravenționale.

În final, datele cu caracter personal care fac obiectul prelucrării în scopuri jurnalistice trebuie să fie:

³² Art. 2 din Legea cu privire la libertatea de exprimare

³³ Recomandarea CM / Rec (2011)7 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind noua noțiune media, adoptată la 21 septembrie 2011

- prelucrate în mod corect și conform prevederilor legii;
- colectate în scopuri determinate, explicite și legitime, iar ulterior să fie prelucrate într-un mod incompatibil cu aceste scopuri;
- adecvate, pertinente și neexcesive în ceea ce privește scopul pentru care sunt colectate și/sau prelucrate ulterior;
- exacte și, dacă este necesar, actualizate;
- stocate într-o formă care să permită identificarea subiecților datelor cu caracter personal pe o perioadă care nu va depăși durata necesară atingerii scopurilor pentru care sunt colectate și ulterior prelucrate.

Actuala Lege privind protecția datelor cu caracter personal nu conține excepții sau derogări de la principiile prelucrării datelor cu caracter personal în scopuri jurnalistice. Aplicarea acestor principii, fără excepții și derogări în scopuri jurnalistice, descurajează mass-media în a-și exercita sarcina constituțională eficient.

B. Informația de interes public vs de protecția datelor cu caracter personal

Furnizorii de informații pot să divulge date cu caracter personal, dacă informația cu caracter personal se referă la date care sunt strâns legate de calitatea de persoană publică a subiectului datelor cu caracter personal sau de caracterul public al faptelor în care acesta este implicat, în condițiile Legii cu privire la libertatea de exprimare.

Potrivit art. 2 din Legea privind libertatea de exprimare:

- **Interesul public** reprezintă interesul societății (și nu simpla curiozitate a indivizilor) față de evenimente ce țin de exercitarea puterii publice într-un stat democratic sau față de alte probleme care, în mod normal, trezesc interesul societății sau al unei părți a ei.

Modul de exercitare a puterii publice reprezintă mereu o chestiune de interes public. Pe de altă parte, anumite situații care, de obicei, nu prezintă interes public, ar putea, datorită unor evenimente, să devină de interes public. Astfel, anumite date despre viața privată, cum ar fi, de exemplu, venitul persoanei, ar putea deveni de interes public în momentul în care persoana ar decide să candideze pentru o funcție publică, chiar dacă până atunci nu exista interes public în a cunoaște această informație. Cu cât este mai mare interesul public, cu atât mai mult poate fi justificată ingerința în dreptul la respectarea vieții private și de familie. Sintagma „interes public” urmează a fi interpretată în sens larg. Acest interes poate veni de la toată societatea sau de la o parte

a acesteia. Totuși, interesul public nu reprezintă simpla curiozitate a indivizilor. Potrivit art. 25 al. 2) al legii, orice dubiu rezonabil cu privire la acordarea statutului de interes public sau curiozitate se interpretează în folosul acordării statutului de interes public.³⁴

- **Persoana publică** este persoana care exercită funcții publice sau care, datorită statutului, poziției sociale sau altor circumstanțe, trezește interesul public.

Reprezintă persoana publică persoana care exercită funcții publice sau o altă persoană care, în virtutea statutului, poziției sociale sau altor circumstanțe, trezește interesul public. Persoana publică trebuie să manifeste o toleranță sporită față de presă în ceea ce privește interesul despre activitatea ei și viața ei privată. Elementul care trezește interesul public poate fi statutul persoanei (funcția deținută), poziția socială (apartenența la o familie notorie sau notorietatea persoanei însăși) sau orice alte circumstanțe. În funcție de elementul care trezește interesul public, persoanele publice pot fi „perfecte”, adică în privința cărora interesul public persistă mereu, și „imperfecte”, față de care interesul public dispare odată cu schimbarea statutului sau poziției sociale a persoanei. Drept exemplu de persoane publice „perfecte” pot servi membrii familiilor regale. Funcționarii publici sau vedetele mondene sunt exemple de persoane publice „imperfecte”.³⁵

- **Persoana care exercită funcții publice** este persoana fizică, investită cu atribuțiile puterii publice (executive, legislative ori judecătorești) sau persoana juridică ce prestează servicii de utilitate publică, sau persoana fizică, autorizată să administreze persoana juridică ce prestează servicii de utilitate publică ori subdiviziuni ale acesteia.

Deși scopul declarat în Legea privind protecția datelor cu caracter personal este acela de a garanta și proteja drepturile și libertățile fundamentale ale persoanelor fizice, în special, dreptul la viață intimă, familială și privată, Legea cu privire la libertatea de exprimare stipulează expres în art. 11 al. 2) că informațiile despre viața privată și de familie (inclusiv datele cu caracter personal) a persoanelor publice și a persoanelor fizice care exercită funcții publice pot fi dezvăluite în cazul în care sunt de interes public. Totuși, interpretarea simultană a acestor două acte normative prezintă dificultăți.

³⁴ Comentariu la Legea cu privire la libertatea de exprimare, realizat de centrul pentru Jurnalism Independent, pag.9

³⁵ Ibidem, pag. 10

Față de persoanele ce dețin funcții electivă oamenii au așteptări mari nu doar în ceea ce privește conduita lor profesională, ci și modul în care se comportă în afara serviciului. Astfel, un președinte de țară trebuie să fie un etalon de integritate, atât în viața profesională, cât și în cea privată. Persoanele publice trebuie să accepte ingerințe în viața lor privată într-o măsură mai mare decât persoanele obișnuite, iar gradul accesibil de cercetare mai atentă urmează să fie cu atât mai mare, cu cât persoana publică și informația ce se dezvăluie despre ea sunt mai importante. Lipsa consimțământului persoanei de a publica informații privind viața privată nu conduce automat la constatarea unui comportament ilegal. Prevederile din lege sunt în concordanță cu recomandările europene. Punctul VII al Declarației privind libertatea discursului politic în media, adoptată de Comitetul de Miniștri al Consiliului Europei, la 12 decembrie 2004, prevede: „Viața privată și de familie a personalităților politice și funcționarilor ar trebui să fie protejată împotriva reportajelor din media, conform articolului 8 al Convenției. Totuși, pot fi dezvăluite informații despre viața lor privată, dacă acestea constituie subiect de interes public legat direct de modul în care și-au exercitat sau își exercită atribuțiile, ținându-se cont de necesitatea de a nu aduce prejudicii inutile unei terțe persoane. Atunci când personalitățile politice și funcționarii atrag ei înșiși atenția asupra elementelor din viața lor privată, mass-media este abilitată să-și exercite dreptul de a cerceta aceste elemente”. Factorul-cheie este și în acest caz interesul public.³⁶

Aparent clare, prevederile menționate generează confuzii sau interpretări arbitrare din partea furnizorilor de informații și utilizatorilor de date cu caracter personal. Putem presupune că la momentul adoptării Legii privind protecția datelor cu caracter personal nu a fost evaluată compatibilitatea acestui act normativ cu Legea privind accesul la informație și Legea cu privire la libertatea de exprimare, fapt ce creează impedimente în stabilirea raporturilor dintre informațiile de interes public și datele cu caracter personal.

În situația în care anumite date personale indică afectarea capacității de exercitare a funcției publice a unei persoane care exercită o astfel de funcție, accesul la acele date trebuie permis, întrucât este în interesul publicului să le cunoască. Prevederile art. 11 din Legea cu privire la libertatea de exprimare sunt corecte, întrucât protejează dreptul la viața privată și, în același timp, permit opiniei publice să controleze capacitatea de exercitare a funcției publice de către guvernanți și de toți cei care sunt plătiți din bani publici.

În textul Legii privind protecția datelor cu caracter personal nu există o definiție a datelor cu caracter personal raportate la categoria informațiilor de interes public și a datelor cu caracter personal care pot deveni informații de interes public. Astfel de prevederi ar trebui introduse în scopul unei corelări legislative. Or, deși principiul transparenței ar trebui să primeze, cu atât mai mult, în cazul demnitarilor și al funcționarilor publici, în realitate primează Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

Controlul continuu asupra activității demnitarilor și instituțiilor statului, exercitat de fiecare cetățean, în virtutea dreptului corelativ al obligației sale de a plăti impozite și taxe, ar trebui să fie prioritar, la nivel legislativ, în raport cu situația actuală. Interesul public, prin transparență maximă, în acord cu respectarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, este conceptul ce trebuie să însoțească activitatea demnitarilor și funcționarilor publici.³⁷

---

37 "Informația de interes public – un drept fundamental și o responsabilitate pe măsură", realizat de Institutul de Politici Publice în parteneriat cu Centrul pentru Jurnalism Independent din România, pag. 14

SECȚIUNI III: Armonizarea cadrului legal național cu cel european privind protecția datelor cu caracter personal din perspectiva dreptului la libertatea de exprimare și informare

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 483-XIV din 2 iulie 1999 a fost ratificată Convenția pentru protecția persoanelor referitor la prelucrarea automatizată a datelor cu caracter personal, încheiată la Strasbourg, la 28 ianuarie 1981, (Convenția 108), ca fiind primul instrument internațional legal adoptat în domeniul protecției datelor. La nivel european, Directiva 95/46/EC a Parlamentului European și a Consiliului, din 24 octombrie 1995, privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, este concepută astfel, încât să concretizeze și să extindă principiile dreptului la protecția datelor cu caracter personal incluse deja în Convenția 108.

Prin aceasta, Republica Moldova și-a asumat anumite responsabilități în partea ce vizează asigurarea protecției drepturilor și libertăților persoanei la prelucrarea datelor cu caracter personal, inclusiv a protecției inviolabilității vieții private, secretul personal și familial, precum și prelucrarea datelor cu caracter personal în corespundere cu prevederile actelor normative naționale și internaționale.

Astăzi, la nivel european, relația dintre protecția datelor cu caracter personal și libertatea de exprimare este reglementată de articolul 9 din Directiva 95/46/CE a Parlamentului European și a Consiliului, din 24 octombrie 1995, privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a altor date, intitulat „Prelucrarea datelor cu caracter personal și libertatea de exprimare”. Potrivit acestei prevederi exprese, statele membre prevăd derogări și limitări de la dispozițiile prezentului capitol, precum și ale capitolelor IV și VI, pentru prelucrarea datelor cu caracter personal efectuată numai în scopuri jurnalistice, artistice sau literare, în măsura în care se dovedesc necesare pentru a pune dreptul la viața privată în acord cu normele ce reglementează libertatea de exprimare. Aceste prevederi au fost transpuse în totalitate în legislația națională, în particular, în Legea privind protecția datelor cu caracter personal.

Totuși, la 27 aprilie 2016, a fost aprobat un nou cadru de reglementare pentru protecția datelor cu caracter personal la nivelul Uniunii Europene. Este vorba de Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și libera circulație a acestor date, precum și abrogarea Directivei 95/46/CE (Regulamentul general privind protecția datelor). Prevederile noului Regulament urmează să fie puse în aplicare cu începere din 25 mai 2018. Regulamentul (UE) 2016/679 actualizează principiile stabilite de Directiva 95/46/CE, care își va înceta aplicabilitatea, și stabilește un set unic de reguli, direct aplicabile în toate statele membre ale Uniunii, destinat protejării mai eficiente a vieții private a persoanelor fizice pe teritoriul Uniunii Europene.

Cu referire la prelucrarea datelor cu caracter personal din perspectiva libertății de exprimare și de informare, Regulamentul extinde noile reguli pentru statele membre, după cum urmează:

„Articolul 85: Prelucrarea și libertatea de exprimare și de informare

(1) Prin intermediul dreptului intern, statele membre asigură un echilibru între dreptul la protecția datelor cu caracter personal în temeiul prezentului regulament și dreptul la libertatea de exprimare și de informare, inclusiv prelucrarea în scopuri jurnalistice sau în scopul exprimării academice, artistice sau literare.

(2) Pentru prelucrarea efectuată în scopuri jurnalistice sau în scopul exprimării academice, artistice sau literare, statele membre prevăd exonerări sau derogări de la dispozițiile capitolului II (principii), ale capitolului III (drepturile persoanei vizate), ale capitolului IV (operatorul și persoana împuternicită de operator), ale capitolului V (transferul datelor cu caracter personal către țări terțe sau organizații internaționale), ale capitolului VI (autorități de supraveghere independente), ale capitolului VII (cooperare și coerență) și ale capitolului IX (situații specifice de prelucrare a datelor) în cazul în care acestea sunt necesare pentru a asigura un echilibru între dreptul la protecția datelor cu caracter personal și libertatea de exprimare și de informare.

Articolul 86: Prelucrarea și accesul public la documentele oficiale

Datele cu caracter personal din documentele oficiale deținute de o autoritate publică sau de un organism public sau privat pentru îndeplinirea unei sarcini care servește interesului public pot fi divulgate de autoritatea sau organismul respectiv în conformitate cu dreptul Uniunii sau cu dreptul intern sub incidența căruia intră autoritatea sau organismul, pentru a stabili un echilibru între accesul public la documente oficiale și dreptul la protecția datelor cu caracter personal în temeiul prezentului regulament.”

Armonizarea legislației Republicii Moldova cu cerințele dreptului Uniunii Europene constituie un factor determinant al succesului integrării Republicii Moldova în Uniunea Europeană. Odată cu semnarea Acordului de Asociere cu UE, procesul de

armonizare a legislației naționale a RM la acquis-ul UE a devenit inevitabil mai important.

În conformitate cu prioritățile stabilite în baza actelor bilaterale în vigoare, care reglementează relațiile dintre Uniunea Europeană și Republica Moldova, în vederea armonizării legislației naționale cu cea comunitară, autoritățile naționale ar trebui să adopte măsuri legislative în corespundere cu prevederile Regulamentului menționat.

Astfel, în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal în scopuri jurnalistice autoritățile urmează să ajusteze cadrul normativ existent, pentru a stabili cu suficientă claritate exonerările și derogările de la:

- principiile generale ale protecției datelor cu caracter personal;
- drepturile persoanelor vizate;
- operatorul și persoana împuternicită de operator;
- transferul de date cu caracter personal către țări terțe sau organizații internaționale;
- autoritățile de supraveghere independente;
- cooperarea și coerența;
- situațiile specifice de prelucrare a datelor cu caracter personal.

În asemenea circumstanțe, Legea privind protecția datelor cu caracter personal urmează să treacă printr-un proces de revizuire și are nevoie de modificări ce ar asigura principiul proporționalității dintre dreptul la respectarea vieții private și libertatea de exprimare și informare.

CONCLUZII ȘI RECOMANDĂRI

Acquis-ul comunitar în vigoare în domeniul protecției datelor cu caracter personal, din perspectiva dreptului la libertatea de exprimare și informare, a fost transpus în legislația națională. Însă, având în vedere faptul că a fost adoptat un nou cadru de reglementare la nivelul Uniunii Europene (Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului privind protecția persoanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date, care va intra în vigoare la 25 mai 2018 și va institui reguli noi privind prelucrarea datelor cu caracter personal în scopuri jurnalistice sau în interes public, considerăm necesar să se porceadă la transpunerea în sistemul de drept național a prevederilor UE nominalizate. Până la demararea procesului de armonizare recomandăm efectuarea unui studiu de compatibilitate a normelor și practicilor naționale din domeniul protecției datelor cu caracter personal cu Regulamentul (UE) 2016/679 și cu standardele europene și internaționale relevante.

Constatăm că autoritățile naționale interpretează într-o manieră restrictivă prevederile consacrate în Legea privind protecția datelor cu caracter personal în privința jurnaliștilor, care au sarcina constituțională de a informa publicul asupra chestiunilor de interes public. Furnizorii de informații deseori nu aplică criteriile esențiale referitoare la echilibrarea dreptului la protecția datelor cu caracter personal și dreptului la libertatea de exprimare și de informare. Se recomandă excluderea obligației către jurnaliști de a indica scopul prelucrării datelor cu caracter personal în solicitarea informațiilor personale.

În textul Legii privind protecția datelor cu caracter personal nu există o definire a datelor cu caracter personal raportate la categoria informațiilor de interes public și a datelor cu caracter personal care pot deveni informații de interes public. Astfel de prevederi ar trebui introduse în scopul unei corelări legislative. În situația în care anumite date personale indică afectarea capacității de exercitare a funcției publice a unei persoane care exercită o astfel de funcție, accesul la acele date trebuie permis, întrucât este în interesul publicului să le cunoască. Prevederile art. 11 din Legea cu privire la libertatea de exprimare sunt corecte, întrucât protejează dreptul la viața privată și, în același timp, permit opiniei publice să controleze capacitatea de exercitare a funcției publice de către guvernanți și de toți cei care sunt plătiți din bani publici.

Se recomandă stabilirea în textul legii, cu o mai mare precizie, a condițiilor în care prelucrarea datelor cu caracter personal este legală: să fie determinate specificațiile entităților (care prelucrează date cu caracter personal în scopuri jurnalistice) cărora le pot fi divulgate datele cu caracter personal, a limitărilor în funcție de scop, a perioadei de stocare și a altor măsuri pentru a garanta o prelucrare legală și echitabilă. Cu toate acestea, păstrarea datelor cu caracter personal de către jurnaliști ar trebui să fie legală în cazul în care este necesară pentru exercitarea dreptului la libertatea de exprimare și de informare, pentru îndeplinirea unei sarcini

care servește interesul public sau care rezultă din exercitarea autorității publice cu care este învestit operatorul.